

Handlingsplan for forebyggelse og bekæmpelse af rotter i Viborg Kommune 2016-2018

Hvorfor skal vi have en handlingsplan for den kommunale rottebekæmpelse?

Siden 1. januar 2013 har det været et krav, at alle kommuner skal have en handlingsplan for den kommunale rottebekæmpelse, og at den skal revideres minimum hvert tredje år. Dette er Viborg Kommunes anden handlingsplan for forebyggelse og bekæmpelse af rotter.

Danmark har haft en rottelov siden 1907. Tanken var dengang, at rotterne skulle udryddes, fordi rotter kan overføre en lang række sygdomme til os mennesker og vores husdyr.

Vi har dog siden erkendt, at rotter ikke kan udryddes. De trives rigtigt godt i menneskers nærhed, fordi vi ubevidst sørger for, at vores omgivelser byder på skjulesteder og mad til rotten. Med den kommunale rottebekæmpelse kan Viborg Kommune i mange tilfælde få rotterne udryddet lokalt og andre steder holde bestanden af rotter nede. Da det oftest er os selv, der giver rotter mulighed for at slå sig ned i vores omgivelser, er det også os selv, der langt hen ad vejen kan forhindre, at det sker. Viborg Kommune ønsker med denne handlingsplan at synliggøre den kommunale rottebekæmpelse samt hvad kommunen og kommunens borgere kan gøre for at forebygge mod rotter.

- Rotter kan komme igennem åbninger og sprækker på over 2 cm
- Rotter kan gennemgange alt materiale, som er blødere end jern
- Rotter kan løfte en vægt op til ca. 1,2 kg, derfor bør afløbsriste altid være fastgjorte
- Rotter graver typisk ned til en dybde på ca. 60 cm
- Rotter hopper ca. 75 cm op lodret
- Rotter er gode til at klatre op af ru vægge, træer, faldstammer etc.
- Rotter skal bruge skjulesteder og mad for at slå sig ned
- Vi, mennesker, er gode til at opfylde rottens livskrav
- Hønsehold tiltrækker oftest rotter
- Fuglefodring kan tiltrække rotter

Den kommunale rottebekæmpelse i Viborg Kommune

Rottebekæmpelsen er en kommunal opgave, og i Viborg Kommune er selve den praktiske udførelse af den udliciteret til et privat bekæmpelsesfirma. Den daglige administration, kontrol og håndhævelse inden for området bliver varetaget af kommunens eget administrative personale i Teknik og Miljø.

Selve den administrative del af rottebekæmpelsen rummer en række forskellige opgaver. Viborg Kommune er den håndhævende myndighed i sager, hvor der er behov for indgriben. Det er kommunen der udfører det lovpligtige tilsyn med bekæmpelsen, og som sikrer, at bekæmpelsen sker i overensstemmelse med lovgivningen, Natur- og Miljøstyrelsens retningslinjer samt de kontraktmæssige krav, der er fastsat i den gældende bekæmpelsesaftale.

Service mål for den kommunale rottebekæmpelse i Viborg Kommune

Viborg Kommune ønsker at sikre kommunens borgere en god og effektiv rottebekæmpelse.

I 2014 blev der forhandlet en ny kontrakt (med start 1. januar 2015), hvor der er øget fokus på en rottebekæmpelse af høj kvalitet.

Det betyder at, hvis en borger i Viborg Kommune oplever at få rotter, kan borgeren forvente:

- At vi reagerer hurtigt på en anmeldelse. Er rotten i beboelser eller på fødevarevirksomheder, rykker bekæmperen ud samme dag eller senest dagen efter. Alle andre anmeldelser får besøg af rottebekæmperen senest 4 hverdage efter anmeldelsen
- At bekæmperen forsøger at finde årsagen eller årsagerne til rotteforekomsten og på den baggrund rådgiver borgeren om fremtidige forebyggende tiltag
- At den enkelte borger hele tiden er informeret om bekæmpelsesforløbet – da det giver tryghed
- At al rottebekæmpelse med gift foretages under hensynstagende til miljøet og lovgivningen

Viborg Kommune vil jævnligt tilse at disse service-mål for rottebekæmpelsen bliver overholdt.

Målsætninger for den kommunale rottebekæmpelse

Viborg Kommune ønsker med handlingsplan 2016-2018 at fokusere på forebyggelse og bekæmpelse af rotter under størst mulig hensynstagen til miljøet samt at sikre kvaliteten af den daglige rottebekæmpelse. Nedenstående målsætninger for den kommunale rottebekæmpelse skal bl.a. afspejle indsatsen de kommende år.

Målsætninger for den kommunale rottebekæmpelse i Viborg Kommune

- At gøre det sværere for rotterne at etablere sig i vores omgivelser
- At gøre det sværere for rotterne at komme ud af kloakken
- At anvende en miljøforsvarlig gift i den aktive rottebekæmpelse
- At gøre borgerne til aktive medspillere i forebyggelsen af rotteproblemer

Fokusområder for Handlingsplan 2016-2018

Handlingsplanen og dens udvalgte fokusområder skal ses som et supplement til den eksisterende kommunale rottebekæmpelse. De fokusområder, som Viborg Kommune ønsker at give mere opmærksomhed, er udvalgt med henblik på bl.a. at understøtte målsætningerne for den kommunale rottebekæmpelse.

Viborg Kommune har i denne handlingsplansperiode valgt at have et særligt fokus på følgende indsatsområder;

Fokusområde1: Tværfagligt samarbejde til gavn for forebyggelsen af rotter – her vil Viborg Kommune undersøge, inden for hvilke områder den kommunale rottebekæmpelse kan udvide samarbejdet med andre faglige kompetencer i den kommunale forvaltning.

Fokusområde 2: Rotter i vores kloakker er en del af problemet her fokuserer vi på udbedring af de private og offentlige kloakker for at sikre, at rotterne bliver nede i kloakken og med giftfri bekæmpelse reducere antallet af kloakrotter.

Fokusområde 3: Øget viden om resistens og mere hensigtsmæssig brug af gift – med dette område fokuserer vi på en miljørigtig anvendelse af

gift samt undersøger om brug af giften har indflydelse på udbredelsen af resistens over for rottegift i Viborg Kommune.

Fokusområde 4: Brug af viden og formidling til at forebygge rotter – Viborg Kommune vil i højere grad inddrage kommunens borgere som aktive medspillere i kampen mod rotterne

Der er ikke tale om en prioriteret rækkefølge af de enkelte fokusområder

Fokusområde1: Tværfagligt samarbejde til gavn for forebyggelsen af rotter

Rotter færdes overalt i vores omgivelser, og der kan være mange årsager til deres tilstedeværelse. Men som udgangspunkt, hvis der er mad, skjulesteder og gerne vand, er der risiko for, at rotter kan etablere sig. Rotter findes f.eks. i vores offentlige parker, hvor de bor trygt og ofte uset i tæt vegetation. Mad er ofte tilgængelig i kraft af efterladte madrester etc. Med rottebekendtgørelsen og Miljøstyrelsens nye retningslinjer for anvendelsen af gift til bekæmpelse af rotter er der kommet nogle forbedringer for miljøet. Men der er også kommet nogle begrænsninger for vores mulighed for at bekæmpe rotter i det offentlige rum. Derfor kan der være behov for at tænke på forebyggelse af rotter, ikke kun i den kommunale rottebekæmpelse, men også i andre dele af den offentlige forvaltning.

Viborg Kommune ønsker i den kommende planperiode at arbejde tværfagligt bredt og se på muligheder for at inddrage andre instanser. Sammen kan vi søge efter effektive måder til at forebygge mod rotter - især steder hvor bekæmpelsen i dag bliver besværliggjort med begrænsningerne i anvendelsen af giften.

Fokusområde 2: Rotter i vores kloakker er en del af problemet

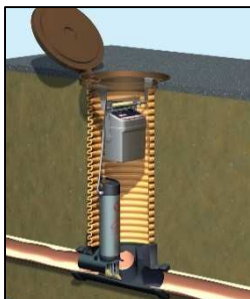
Kommunerne er ikke forpligtiget til at bekæmpe rotterne i kloakken, og så længe en kloak er intakt kan rotterne, som udgangspunkt, ikke komme ud. Anmeldelser om rotter forårsaget af defekte kloakker på den private eller offentlige ledningsdel udgør en stor andel i byområderne i Viborg Kommune. Det betyder, at der mange steder er behov for at få udbedret kloakken, så rotterne bliver inde i kloakken.

- I byzone udgør rotteanmeldelser forårsaget af kloakrotter en betydelig andel
- Rotterne lever fortrinsvist inde på den private ledningsdel
- Den bedste forebyggelse mod indtrængning af kloakrotter er at have en intakt ledning
- Det er den enkelte grundejer, som selv skal sikre sin egen kloakledning

Ofte er resultatet af en bekæmpelse af kloakrotter beskedent og effekten som regel kortvarig. Alligevel kan en bekæmpelse i kloakken være til midlertidig gavn i rotteplagede områder. Blandt andet kan den mindske antallet af rotteanmeldelser, der typisk kommer i forbindelse med renovering af kloakker, på grund af de forstyrrelser renoveringen forårsager.

Tidligere brugte Viborg Kommune ca. 2.250 giftblokke om året i kloakkerne svarende til ca. 675 kg gift. Med sidste handlingsplan blev det besluttet at reducere giftforbruget. I stedet fokuserer vi på at anvende giftfrie metoder ved bekæmpelse af rotter i kloakken. Derfor købte kommunen i sidste planperiode 60 dræbende fælder (WiseTrap), som indtil videre bliver brugt i samarbejde med Energi Viborg A/S i særligt udvalgte områder i kommunen. Den daglige drift af fælderne varetager Energi Viborg A/S.

Anvendelse af WiseTrap i kloakken

Viborg Kommune vil fortsætte det gode samarbejde med Energi Viborg A/S og fremadrettet fokusere på bekæmpelse af kloakrotter:

- På steder eller i bydele med uforholdsmæssige mange anmeldelser om kloakrotter
- Forud for ledningsrenovering, da det erfaringsmæssigt kan øge anmeldelser om rotter i området
- Ved evt. at supplere de eksisterende fælder med brugen af giftfrie metoder, hvis de fortsat giver positive resultater

Bliver en defekt kloak opdaget i forbindelse med en rotteanmeldelse, vil Viborg Kommune forsat have fokus på en hurtig udbedring af skaden. Det vil bl.a. ske ved, at der altid bliver fulgt op på den enkelte sag og evt. anvendelse af et påbud i det omfang det er nødvendigt.

Fokusområde 3: Øget viden om resistens og mere hensigtsmæssig brug af gift

Når der bliver anvendt gift til bekæmpelse af rotter, er der en risiko for, at der kan opstå resistens, som typisk vil lede til anvendelse af stærkere gifte. I takt med, at der anvendes stærkere gifte, sker der en øget belastning af miljøet samt en øget risiko for utilsigtede forgiftninger af rovfugle og rovpattedyr (sekundære forgiftning). Viborg Kommune har et generelt ønske om at reducere giftforbruget, men erkender, at der er situationer, hvor en effektiv bekæmpelse kun opnås med anvendelse af gift.

Hvad er rottegift?

- Der findes forskellige typer af rottegifte
- Der anvendes som udgangspunkt den mildeste form for gift af hensyn til miljøet
- Alle rottegifte er antikoagulanter dvs. blødningsforstyrrende, og rotten dør derfor af indre blødninger
- Rotten dør først 4 til 6 dage efter, at den har spist af giften
- Der anvendes ikke antikoagulanter til bekæmpelse af rotter i beboelse, fordi rotterne kan lægge sig til at dø på utilgængelige steder med voldsomme lugtgener til følge
- Gift må ikke udleveres til borgeren

For at minimere risikoen for spredning af resistens og sekundære forgiftninger vil Viborg Kommune sikre, at anvendelse af gift i den kommunale bekæmpelse sker efter følgende retningslinjer:

- At der altid bliver foretaget en vurdering af, om gift er den optimale løsning på det pågældende rotteproblem
- At der altid anvendes den mildest mulige gift i den enkelte bekæmpelse
- At den udlagte gift sikres, så risikoen for utilsigtede forgiftninger minimeres
- At en giftbekæmpelse bliver fulgt nøje af bekæmperen med opfølgende besøg, så mængden og styrken af den anvendte gift bliver tilpasset behovet
- At al gift indsamles ved bekæmpelsens afslutning

Der er en meget lidt viden om forekomst af resistens i Viborg Kommune. I 2003 gennemførte Miljøstyrelsen og Statens Skadedyrlaboratorium en landsdækkende resistensundersøgelse, og her fandt man resistens flere steder.

Viborg Kommune vil i de kommende år foretage supplerende resistensundersøgelser for at følge udviklingen. Kommunen vil derfor årligt foretage indsamling af rotter til undersøgelse for resistens.

Fokusområde 4: Brug af viden og formidling til at forebygge rotter

Det er en ubehagelig oplevelse at få rotter. I mange tilfælde kan den enkelte borger selv gøre meget for at undgå rotter. Nøgleordet er forebyggelse. Viborg Kommune og kommunens bekæmpelsesfirma skal rådgive og vejlede borgerne til at forebygge bedre mod rotter. Men vi vil også gerne nå ud med information og vejledning til borgere, som endnu ikke har haft den ubehagelige oplevelse at få rotter på ejendommen.

- Er der mistanke eller tegn på rotter, skal det straks anmeldes til kommunen (www.viborg.dk)
- Grundejer har pligt til at rottesikre og renholde sin ejendom.

I Viborg Kommune vil der være fokus på at nå ud til kommunens borgere med information om, hvad

og hvordan man bedst muligt sikrer sin ejendom mod rotteangreb.

Det der særligt kunne være behov for at informere og vejlede om er:

- Vedligeholdelse af egne kloakker
- Generel renholdelse og rottesikring
- Fuglefodring uden rotter
- Dyre- og hønsehold uden rotter
- Rottesikring af egen bolig

Og formålet med information og vejledning er:

- At skabe tryghed for borgerne og erhvervslevet i forhold til rotter.
- At gøre den enkelte borger opmærksom på egen rolle i forhold til rotter og dermed øge den frivillige forebyggelse, så vi på sigt minimere risikoen for at få rotter.

Viborg Kommune har ikke lagt sig fast på hvilke virkemidler, der skal anvendes. Men det kunne f.eks. være en bedre udnyttelse af kommunens egen hjemmeside samt brug af de lokale og sociale medier til at viderebringe viden og budskaber.

Finansiering af rottebekæmpelsen

Som grundejer i Viborg Kommune betaler man for den kommunale rottebekæmpelse via ejendoms-skattebilletten, hvor der opkræves et gebyr svarende til en andel af ejendomsværdien. Beløbet dækker udgifter til det private bekæmpelsesfirma samt de tilknyttede administrative opgaver. Området skal hvile i sig selv, og et eventuelt over- eller underskud bliver derfor indregnet i gebyret det efterfølgende år.

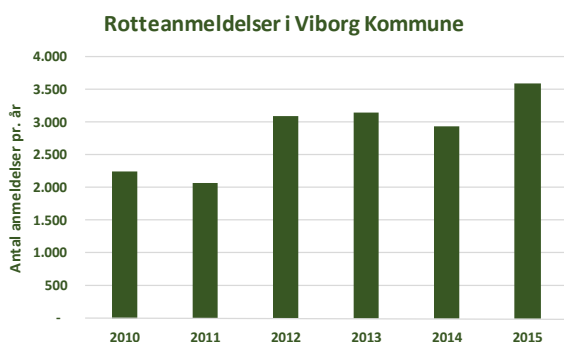
- Rottegebyret opgøres som en promillesats af ejendomsværdien
- Rottegebyret dækker alle direkte udgifter forbundet med den kommunale rottebekæmpelse
- Får man rotter og derfor har brug hjælp til at få dem bekæmpet, så har man allerede betalt for ydelsen og skal ikke betale yderligere
- Rottegebyret dækker ikke grundejeres egne udgifter til udbedringer af defekte kloakker, skader forårsaget af rotter og diverse

Som borger eller virksomhed skal man derfor ikke betale ekstra, hvis man en dag får brug for hjælp til at bekæmpe af rotter på sin ejendom.

I 2014 udgjorde gebyret pr. husstand 0,023 % af ejendomsværdien; det vil sige for en ejendomsværdi på 1 mio. kr. var gebyret på 23 kr. I 2016 er gebyret 0,052 % af ejendomsværdien, svarende 52 kr. for en ejendom med en ejendomsværdi på 1 mio. kr. Stigningen i rottegebyret er bl.a. en følge af lovgivningsmæssige stramninger, øget krav til rottebekæmpelsen, anvendelse af gift og det øgede fokus på forebyggelse.

Udviklingen i antal rotteanmeldelser

Det ville være nemt at bruge udviklingen i antallet af rotteanmeldelser som udgangspunkt for, hvor god man er til rottebekæmpelse. Dog viser erfaringen, at antallet af rotteanmeldelser kan variere gevaldigt fra år til år af årsager, som f.eks. vejrforhold. Særligt mangel på tydelige sæsonskift, især overgangen fra efterår til milde vintre, kan betyde en stigning i antallet af rotter og dermed i antallet af anmeldelserne. I Viborg Kommune har antallet af anmeldelser i perioden før 2010 ligget på ca. 2.500 anmeldelser årligt. I 2012 og 2013 oplevede Viborg Kommune en stor stigning i antallet af rotteanmeldelser (se i øvrigt figur). Udviklingen er på linje med udviklingen i en stor del af landets øvrige kommuner.

Der er formentlig mange årsager til stigningen, og det er sandsynligvis ikke kun vejret, som er skyld i stigningen. Nogle af de mere oplagte årsager kunne bl.a. være, at det er blevet nemmere for borgerne at anmelde rotter. I Viborg Kommune kan borgerne anmelde rotter via kommunens hjemmeside hele døgnet. Desuden har der de senere år været større fokus på rotter i medierne, hvilket nok har øget folks generelle opmærksomhed. Viborg Kommune ser ikke de mange anmeldelser, som følge af f.eks.

borgernes øgede opmærksomhed som et minus. Tværtimod, jo mere opmærksomhed, jo hurtigere kan kommunen slå til med effektiv bekæmpelse og forebygge.

For 2015 er der atter konstateret en stigning i antallet af rotteanmeldelser i forhold til 2014, og skyldes sikkert en blanding af nogle af de ovenstående årsager; måske med de relative milde vintre de seneste to år som en væsentlig årsag.

Hvad nåede vi i Handlingsplan 2013-2015?

I den første handlingsplan var det Viborg Kommunes ønske bl.a. at se en nedgang i antallet af rotteanmeldelser. Men udviklingen gik dog i modsat retning, og er her i 2016 på linje med udviklingen i antallet af rotteanmeldelser i størstedelen af landets kommuner. Vi havde sat os et mål at reducere i den mængde gift der anvendes i rottebekæmpelsen. Dette har vi bl.a. gjort ved, at have fokus på den giftfrie bekæmpelse i kloakken. Den miljørigtige anvendelse af gift til bekæmpelse af rotter andre steder end i kloakken, vil der fortsat være fokus på i de kommende år. Af andre indsatser i handlingsplan 2013-2015 kan særligt fremhæves:

- Indførelse af ny og forbedret digital administrativ platform
 - Med indkøb af det digitale program RotteWeb har kommunen fået et system til håndtering af alle handlinger i forbindelse med en rotteanmeldelse. Lige fra borgerens mulighed for elektronisk at kun anmelde rotter døgnet rundt på kommunes hjemmeside til, at man kan følge bekæmpelsesforløbet i den enkelte sag
- Ændring af model for de lovpligtige tilsyn på ejendomme i landzone og landbrugsejendomme i byzone
 - Tidligere skulle alle ejendomme i landzonen have besøg to gange årligt. Det blev med den nuværende bekendtgørelse ændret til hvert andet år. I modsætning til tidligere bliver der nu fokuseret på de ejendomme, hvor der anmeldes rotter, og her bliver der fulgt op på bekæmpelsen med bl.a. ekstra tilsyn for at sikre, at ejendommen fortsat er fri for rotter. Så fremfor at besøge alle ejendomme to gange årligt, er fokus nu rettet på de ca.

15 % af ejendommene i landzoner, som lejlighedsvis får rotter

- Der er opsat kloakrottespærre på kloakledningerne på ca. 150 kommunale institutioner, for at beskytte dem mod indtrængning af kloakrotter. Det skete som følge af et lovkrav i den nye rottelovgivning. Opsætningen og finansieringen blev dækket af de kommunale ejendomme.
- I sidste planperiode er der indkøbt 60 fælder til at bekæmpelse af rotter i kloakken, som Viborg Kommune samarbejder med Energi Viborg A/S om. Indkøbet og brugen af disse fælder har medvirket til nedgangen i giftforbrug til bekæmpelse af kloakrotter.

Gode råd til renholdelse og sikring er f.eks.:

- Affaldsstativer er sikret mod rotter – har affaldscontainer bundprop, skal denne altid være monteret
- Der må ikke efterlades spiseligt affald
- Undgå rod på ejendommen
- Undgå tæt vegetation, materialer etc. op ad husmuren/bygninger
- Høsegårde, kaninbure mv. skal være rottesikre, i højden og i dybden
- Fuglefodring i begrænset omfang
- Ingen forarbejdede madvarer i kompostbeholderen
- Ydermure, sokler og tage skal være intakte, rotter har kun brug for åbninger/sprækker over 2 cm
- Intakte ventilationsriste i sokkel og mur
- Vinduer og døre skal slutte tæt
- Undgå åbenstående kældervinduer eller sikre vinduet med net (maskevidde < 2 cm)
- Kloak og afløb skal være tætte
- Tjek samlebrønde med jævne mellemrum: Grus eller jord i bunden tyder på en defekt
- Huller i jorden uden opgravet jord, eller sammensunkne fliser kan være tegn på kloakbrud
- Faldstammeudluftning skal være forsynet med vakuumventil og evt. metalnet
- Tagnedløb skal udmunde under rist eller dæksel
- Afløbsriste skal være hele og fastskruede